

Unirea

ZIAR NAȚIONAL COTIDIAN

Doi vulturi

falnici și-au întins aripile dincolo de Carpați, au trecut Munții în sbor, și s'au coborât apoi pe Câmpul Libertății.

Ei aduceau salutul fraților, pe cari alcătuirii și unelții omenesți ni i-au îndepărtat, în vremea din urmă, ca și când ar fi locuit „pe celalalt tărâm“...

Ei aduceau solia mântuirii; cuvântul fraților, că ei au pornit să ne întindă mâna, la marea sărbătoare a *unirii tuturor Românilor*.

Ei vin, în numele dreptății și al umanismului, pentru a asigura libertatea și egalitatea deplină a tuturor popoarelor.

Se prăbușesc hotarele măiestrite, atât de puternice până ieri: se spulberă pumnul de fier al tirăniei; și cei ce credeau până acum, că puterea e mai hotărâtoare decât dreptul — „Macht geht vor Recht“ — își deschid ochii, și înțeleg răstăcirea, în care s'au legănat veacuri de rând.

Cei doi vulturi ne-au adus ramul de oliv al păcii și al libertății.

De-acum să nu mai fie nici un șovăitor în rândurile noastre; să ne gătim de sărbătoare.

Opriti-vă, fraților, cari în o clipă de uitare, ați turburat liniștea și v'ați atins de avutul altuia.

Opriti-vă, căci Libertatea, care va răsplăti fiecărui după vrednicie, e pe drum.

Gătiți-vă de marele praznic, la care trebuie să avem cu toții conștiința curată:

Sus inimile!

Al. Ciura.

CONVOCARE.

Istoria ne chiamă la fapte. Mersul iresistibil al civilizațiunii omenesști a scos și neamul nostru românesc din întunerecul robiei la lumina cunoștinței de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, în numele dreptății eterne și a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor. Principiu consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască soarta sa de-acum înainte. Toate neamurile din preajma noastră și-au determinat viitorul prin rezoluțiuni în conformitate cu sufletul lor național. E rândul nostru acum. Națiunea română din Ungaria și Transilvania are să-și spună cuvântul său hotărâtor asupra sortii sale și acest cuvânt va fi respectat de lumea întreagă, el este chiar așteptat, pentru ca la gurile Dunării și pe drumul larg, unde comunică pulsul vieții economice între Apus și Răsărit, să se poată înfăptui ordinea, și neamurilor prejmuitoare să li-se procure tigna trebuitoare la munca binecuvântată spre desăvârșirea umană. În scopul acesta convocăm

Adunarea Națională

a națiunii române din Ungaria și Transilvania la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de **Duminică în 18 Noemvrie v.**

(1 Decemvrie st. n.) a. c. la orele 10 a. m.

La adunare vor lua parte: 1. Episcopii români din Ungaria și Transilvania, — 2. toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, — 3. câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitlu, — 4. câte 2 exmiși ai societăților culturale (Asociațiune, Fondul de teatru, Asociațiunea Arădană, etc.), — 5. câte 2 exmise din partea fiecărei reuniuni femești, — 6. dela fiecare școală medie (gimnasiu, școală reală), apoi dela fiecare institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant al colegiului profesoral, 7. câte doi delegați dela fiecare reuniune învățătoarească, — 8. garda națională va fi reprezentată prin câte 1 ofițer și 1 soldat din fiecare secțiune comitatensă, — 9. câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, — 10. delegații partidului social-democrat român, ca reprezentanți ai muncitorimeii organizate, — 11. Tinerimea universitară prin câte 2 exmiși ai săi, și în fine — 12. fiecare cerc electoral, în care locuiesc români, va trimite câte 5 reprezentanți (delegați).

Suntem convinși, că afară de cei, cari vor reprezenta în chipul aratat mai sus toate păturile sociale ale națiunii noastre la această istorică adunare, unde se va hotări soarta neamului nostru poate pentru vecie, se va prezenta însuși poporul românesc în număr vrednic de cauza mare și sfântă. Se vor lua îngrijiri, ca toți cei veniți să fie adăpostii și să fie părtași la consacrarea celor ce se vor hotări.

Biroul Consiliului Național a făcut toate pregătirile de lipsă pentru reușita adunării, iar frați Români de pretutindeni sunt rugați să dea și ei tot ajutorul.

Înainte de începerea adunării se vor face rugăciuni în cele două biserici din Alba-Iulia, cea ortodoxă răsăriteană și cea greco-catolică.

Toate informațiunile mai departe se dau din partea biroului Consiliului Central Național Român din Arad.

Fii tare neam românesc, în credința ta, căci iată se apropie ceasul mântuirii tale.

Amin și Doamne ajută!

Arad, 7/20 Noemvrie 1918.

Marele sfat al națiunii române din Ungaria și Transilvania

Dr. Gheorghe Crișan
secretar.

Dr. Ștefan C. Pop
prezident.

Prăbușirea Hajdudorog-ului.

Dintr-o foarte frumoasă corespondență, ce ne-a venit dela Careii-mari, pe care din lipsa de spațiu nu o putem da în întregime — reținem următoarele rânduri istorice, prin cari frații nostri instrăinați cu forța, au rupt cătușele Hajdudorog-ului.

O mâhnire și indignare colosală au avut totdeauna români rupți de câtră diecezele românești și anecțați cu forța câtră episcopia de Hajdudorog, care pentru ca să-i despărțască și mai tare de neamul român de un sânge și de o lege, sub durata războiului le-a introdus călindarul Gregorian, în loc de cel Iulian, folosit de români.

Cu atât mai mare a fost azi bucuria, că a venit timpul libertății și a putut rumpe lanțurile, ce-l atingeau până la suflet.

Nu lărgirea cătușilor, ci rumperea totală a lanțurilor pretinde azi poporul. Unanim, — cu o grozavă indignare față de aceasta instituție, — a declarat poporul rumperea totală a tuturor parohiilor române de câtră episcopia de Hajdudorog și a interzis preoților, că ori și ce comunicare sau legătură să-și țină cu aceasta episcopie octroiată pe poporul român din aceste părți.

Proclamă apoi cu mare însuflețire „Vicariatul național român” în uniune cu sfântul scaun apostolic al Romei, constător din 42 parohii române, răpite dela dieceza Oradei-mari și 4 parohii dela dieceza Gherlei, care vicariat să facă parte constitutivă a provinciei mitropolitane române de Alba-Iulia și Făgăraș cu celelalte episcopii sufragane, sub oblădiunea și protectoratul Consiliului național român central, — rugând cu toată alipirea și supunerea fiască pe Sfinția Sa Pontificele Romei: să reincorporeze aceste parohii cât de iute iarăși în sinul diecezelor mame, dela cari au fost dismembrate.

După aceasta unanim, cu o vic aclamație l-a ales și denumit de vicar național român pe vrednicul Rev. Romul Marchiș, arhidiaconul de până acuma și parohul gr.-cat. român din Carăii-Mari, cu toate drepturile administrative și iurisdicționale episcopicești, cari după sfințele canoane le compet vicarilor generali în vacanța de episcop, căruia cu toții îi, promit cu jurământ cinstea, supunerea și obediința cuvenită în cele spirituale și bisericicești; — îndrumându-l, să notifice aceasta proclamare tuturor forurilor competente pentru recunoașterea legală a acestui prim vicariat național român, înființat din dorința poporului român, până ce sfântul Scaun apostolic a Romei va efectua reincorporarea acestui vicariat câtră diecezele, dela

cari a fost dismembrat original, adică dieceza Oradei-mari și a Gherlei, — rugând deschilinit Consiliul Național Român central pentru cooperare asemenea în aceasta direcțiune; — să notifice prin circular acest deciz înțregului cler și poporului din cele 46 parohii, pentru luare la cunoștință și acomodare ulterioară; — să notifice și fostului episcop ai acestor parohii, adică episcopului de Hajdudorog, cumcă din acest moment nu-i mai cunosc nici o iurisdicțiune asupra lor.

Bucuria și însuflețirea a ajuns la culme, când Rev. Romul Marchiș, noul vicar din voința poporului, în vorbirea sa de închiere mulțamește poporului de încredințarea acestei demnități, apoi dispune și comunică preoților prezenți, că și până își va da circularul și se vor staveri nouile stări de drept, — la sfânta liturgie și în toate funcțiunile bisericicești, unde după ritul nostru obvine amintirea regelui, — să amintească de acuma înainte: „Consiliul Național Român Central”, căruia i-am depus jurământul de fidelitate.

Intre vii aplauze și urări, s'a sfârșit adunarea, înțonând cu toții: „Hai să dăm mână cu mână...” — depărtându-se în cea mai frumoasă ordine.

Un circular.

P. S. Părintele Episcop Iuliu al Gherlei, a dat un circular, din care reținem următoarele șire actuale:

Infriecoșatul războiu, care a adus asupra noastră marea suferințelor s'a terminat. Dumnezeu milelor fie proslăvit în veci. Sutele de mii a scumpilor noștri se reîntorc la vetrele lor. Sufletele noastre cu dor neastâmpărat li așteaptă și după nesfârșite suferințe li cuprindem iarăși în brațele noastre. În ceasul reînvierii numai un gând trebuie să ne stăpânească acela al învierii. Căci înviere este aceasta, Venerați Frați și Preaiubiți Fii, când din groaznicul războiu vedem ieșind învingătoare în toată splendoarea sa ideia libertății tuturor popoarelor, fie acelea mari sau mici. Deopotrivă ele sunt stăpâne pe soarta lor, carea singure și-o pot croi. Și iată pentru ce gândul nostru se înalță la Acela Care singur poartă destinele neamurilor și Care singur este în stare să le judece. Căci jertfa de sânge a sutelor de mii adusă de acest popor n'a fost zădarnică și prin suferința nemărginită vom trece la viață. Învierea însă are să fie curată, neprihănită, strălucită. Pentru aceea acest popor creștin, care până azi a purtat suferințele veacurilor răzimate și

proptit de ușchiorul bisericii, carea i-a fost singura nădejde și tărie, cu credință creștinească în suflet se va păzi neîntinat de fapte samovolnice, cari au primejduit viața sau averea deaproapelui. Ba singur va păzi liniștea și ordinea fără de carea libertate nu este. Și astfel — în haina de sărbătoare a sufletului său, în curățenia nepătată creștinească va aștepta ziua învierii. Cu demnitatea ce o preținde momentul, când acest neam își eroiește soarta pe veacuri, este a se aștepta ceasul, când marele conziliu sau sfat al Națiunii Române, singurul reprezentant legal al neamului nostru, va află de bine a-l chema pentru ași spune euvântul hotărîtor. Până atunci însă sfântă datorință a *fiecăruia* este să păzască liniștea, pacea și bunăînțelegere, că nimica să nu conturbe procesul cristalizării idealului nostru național.

Să înțelegem limpede chie-marea vremii și să împlinim din răspuneri porunca ei. Atunci suntem la culmea chie-mării noastre și vom plini toate ce slujba noastră categoric ne impune. Cu slujba dragostei suntem îmbrăcați, cu preoția acestei porunci, cea mai mare și cea dintăiu poruncă. Cine cuprinde acest lucru și într'aceasta se află pe sine, ființa sa și chie-marea sa și amăsurat acestei cunoștințe va și lucra, acela misiunea dumnazeiască astăzi și-a împlinit-o. Căci cine iubeste, legea o-a împlinit-o. Căci ceace azi ne stăpânește și ne pătrunde ființa noastră, este încă suferința tuturor întru toate. Și dacă din această mare de lacrimi n'am încercă a șterge din toate puterile noastre și din sarcina grea ce apasă poate cu mult mai greu decât ar fi în stare să suoparte umerii slabi a deaproapelui nostru, n'am încercă să-o ușurăm și n'am încercă din răspuneri să alinăm durerea carea arde sufletul celor ce ne încunjoară, care n'ar fi blasfemie a luă în deșert cuvântul dragostei, carele cuprinde în sine toată legea și prorocii, toată învățătura și toată evangelia mântuitorului Isus:

Marele Sfat Național a luat în mână organizarea poporului iubit pentru ca păstrând ordinea și liniștea, cinstea și bunăînțelegerea, neprihănit să-și poată croi soarta și să-și vadă întrupat visul, care a ieșit biruitor din marea suferințelor.

Pentru aceea voi îndrumătorii firești a-i poporului veți conlucra din răspuneri pentru susținerea linistei și a bunei înțelegeri și veți da tot sprijinul vostru Sfatului Național în munca sa curată.

Este o dreptate.

Stăpână, suverană, care nu iartă. Ea este ceea ce este. Nu rămâne dator. Plătește cu cea mai neîndurată exatitate matematică, tot, — tot, fiecăruia, O vorbă negândită, aruncată în lături... câte urmări cum se răsună... Un val — fie de apă, fie din lumea sufletească — răscolit odată produce alt val și iarăși altul și cine știe câte puteri se aliază — produc furtuna, catastrofa.

E minunată și teribilă înlăntuirea și desfășurarea evenimentelor. Dreptatea suverană, neîndurata dreptate ține frâul. Și nu omul face Dreptatea. Ea este ceea ce este. În tot locul de față. Deși parecă doară câteodată, parecă dispăre, de parte de pământ, că lasă toate în voia sortii, că s'aude strigătul înțepit, geamătul greu și surd — chiar și acesta sugrumat — al celor ferecați — totuși Ea veghează!

Da, frații mei, cei mulți și harnici. Multă vreme s'a scurs, decând ați fost duși, decând ați lăsat satul și casa voastră în vale, plugul în brazdă și... Doina părăsită, decând ați lăsat coasa și... ați pus-o în mâinile femeilor voastre — dedate doar să toarcă, decând ați întrerupt munca cinstită, dumnazeiasca muncă liniștită — drept — și atunci numai și numai prin firea ei, prin conștiința împăcată a lucrului împlinit. — Atâta doar, și numai atâta. Căci rezultatele efective ale sudorilor voastre le duceau toate străinii. Edificau din ele palate — casa țării, după cel mai elegant plan englez, de cerea, de nu — trebuința: Ca acolo, de unde din părete strigă peatra și ciotul din grindă-i răspunde că-i munca, sudoarea răpită a altora, a voastră, frații mei, — ca acolo să răsune pentru voi cele mai infame legi, plagate deadreptul din iad, legi cari ne opreau răsuflarea, ne sugrumau deabinele, legi cari loveau în Dzeu și legea naturală... Și dreptatea părea că doară.

E nespuse de dulce sentimentul muncii cinștite, atunci când știi, că mai întâi tu te bucuri de ea, de cele câștigate în sudoarea feții tale. Dar când lupți cu greul vieții de azi pe mâine când nu dai odihnă trupului tău și genelor tale dormitoare — de grija zilei de mâine, când palmele te dor de bătători, picioarele și-s rani — de drumul pietros, când ființa-vă întregă n'are chip, nici frumsețe — e sluită de munca cea grea și fără repaos? și aceste toate pentru cei ce vă mân' cu sbiciul din urmă, ca pe o turmă netrebnică — atunci, când „avem

un suflet încă în noi, dar parcă l-au uitat?... atunci, atunci Dreptatea doarme... Dreptate nu mai este...

Și v'au dus să apărați... Ce să apărați? Nici voi nu știți nici cei ce v'au dus. Dar ați mers. Și-ați răbdat foame și ați răbdat sete și mizerii mari și multe, nenumărate, nelinchipuite, flori reci ca sloii de ghiată — flori ce vă îmbătrineau cu clipa, grija celor de acasă: soția și copiii, lăsați în voia sortii... și mai ales, mai îngrozitor... expuși în fiecă clipă îmbrățișerii de ghiată a ghiarelor morții... O pe fruntea câtor n'a depus moartea sărutu-i fatal? Câte cete mândre de români, mănate totdeauna, intenționat — în focul cel mai groaznic — n'au perit cu totul? Da, mulți, foarte mulți au căzut... Și peptul vostru e plin cu decorații... Și toate aceste, atunci, când temnițele gem înghesuite de vaietele amare, rescolite din pepturi de părinte, ce vă chema pe nume... atunci... când în casa țării nu mai găseau legi de opri-mare: Iadul însuși s'a epuizat.

* * *

Dar a fost prea mult: Un viuet prelung sinistru se pornește, dela margini până la margini — chinul surd, înădușit al unui popor ce strigă: Dreptate. Și dreptatea, ce parcă nu aude, că tot întârzie — a venit: În vaiete se prăbușește o lume clădită pe minciuni. Dar ce mânie! Cum șueră cumplita vijelie!

»Dar ce e Doamne viuetul acesta
Ce-i freamătul acesta care crește?
Se sguđuie pământul și mugește
Ca marca când o biciuie tempesta...
Dreptatea: Ea e!

„In vaiete se prăbușește o
lume, clădită pe minciuni“.

Oct. Modorcea.

Sosirea avionului român.

23 Noembrie n.

Ziua de Sâmbătă, 23 Noembrie, a adus Blajului un eveniment de-o importanță și de-o grandiositate fără păreche. În văzduhul frumoasei zile de iarnă, pe orizontul răsăritului, s'au desemnat conturile svelte ale unei paseri vrăjite, care pe aripi și pe cârmă purta culorile scumpe ale României: roșu-galben-albastru...

Pe la ora unu toată lumea se găsea la prânz; pe străzi circulație puțină. Deodată, dinspre oomuna Sâncel, peste crucea lui Iancu din dealul viilor, s'a auzit un sgomot puternic de motor, al cărui sunet venea de sus. Oamenii la început nu au dat sgomotului nici o importanță, căci zilnic ni-e dat să auzim motorul unui automobil

urias, proprietatea Consiliului Național Român, care traversează mai de multe ori pe zi calea spre gară. De data asta însă totuși sgomotul era parcă mai intensiv și venea de undeva de sus.

„Sbârnăitul a venit tot mai jos, lumea atunci a lăsat prânzul neisprăvit și a dat busna la ferestri, sau în stradă...“

În câteva clipe stradele erau pline de lume.

— Aeroplan, aeroplan! — se auziau strigăte necontentite. Îi căutam cu ochii și rămănem uimiți: avionul e foarte aproape de coperișele caselor și, ah, ce elan de bucurie: el poartă pe cârmă culorile noastre dragi...

— O construcție uriasă, un biplan cu aripi galbene, cu pieptul mare de oțel, din care iese un clocot eroic de biruință.

— E românesc, e românesc!... Ura! Trăiască România! — aclamează mii de glasuri însuflețite.

— Trăiască! — răspund alte mii, într'o izbucnire formidabilă.

Acvila României trece peste strada lungă, face un viraj măreț peste castelul mitropolitan, răsare deasupra turnurilor catedralei și apoi repește manevrarea coborînd tot mai jos, tot mai jos...

— Iată se văd aviatorii! Fac semne cu mâna, asvârl suluri de hârtie, cari se desfac în aer și în apropierea apotezei se lasă la vale o ploaie de tipărituri...

Se face o năvală adevărată după hârtiile cari zboară încă. Oamenii le prind încă din aer. Le sorb cu privirea... Sunt proclamații.

În agitația generală nimenea nu are paciința să cetească decât titlul și iscălitura:

— „Marele cartier general.“

— „Șeful stat-majorului, general al armatei, General Prezan...“

— Ura-a-a! Trăiască România!

În vremea asta avionul a făcut un viraj spre Târnava mare, către răsărit...

Lumea înțelege manevrarea: — Coboară pe „Câmpia libertății...“

N'am văzut nici când o alergare mai însuflețită: toți câți se pot mișca în Blaj aleargă peste grădini, peste pălanuri și șanțuri largi spre „câmpia lui Vlaicu...“

Când ni-s'a deschis câmpul vederii din grădina gimnaziului, avionul aterizase deja, se vedea departe, aproape de gara veche, stabilit pe covorul alb de nea...

Fuga până acolo a fost o cursă de câteva minute. Aviatorii, doi, îmbrăcați în hainele lor gălbunii, călduroase, se ridicaseră din aparat și făceau pregătiri de debarcare... Pe

fețele lor se vedea mulțumire și bucurie, ca după un mare și bun sfârșit. Cercetau aparatul cu grijă; parcă netezeau pasărea măiastră, care s'a purtat cu bravură.

Li-se puneau mii de întrebări:

— De unde vin? Pe unde au trecut? Cine sunt?

— Suntem: locotenent aviator Niculescu din armata română și căpitan Precup, ardelean!

— Trăiască armata română! Ura!

— Venim dela Bacău, cu misiune pentru Blaj. Am venit anume aici, în inima României, pentru însemnătatea istorică națională a acestui oraș și pentru că aici ne simțim mai acasă... Nici arme nu avem cu noi, am demontat mitraliera de pe aparat și am lăsat-o acasă. Știam că nu e nevoie de ea... Am făcut calea în linie directă peste culmile Carpaților, în ger grozav, la înălțime de 2600 metri. Vă aducem solia Regatului liber... Am ținut să aterizăm anume pe „Câmpia libertății“, de unde s'a luat Vlaicu primul avânt de zbor în Ardeal.

— Trăiască urmașii lui Vlaicu! Ura!

...Vorbește apoi căpitanul Precup, care e dus în Moldova de vre-o două săptămâni în misiune.

— Calea din România până aici am făcut-o în două ore și jumătate...

— Ei, frate, ce spui? — păi, aici nu suntem în România? — ripostează cu o drăgălășenie și cu o agilitate fermecătoare locotenentul Niculescu.

Mulțimea înțelege sublimitatea ripostului și aclamează cu frenezie.

Deacum aviatorii au isprăvit cu mașina, își desbracă costumele călduroase și apar în uniformă lor originală.

Locotenent Niculescu e un militar tinerel, de-o rară frumuseță bărbătească, are ochi limpezi, fața caldă și deosebit de prietenoasă. Uniforma României îi dă o înfațurare elegantă, sveltă și atrăgătoare. Căpitanul Precup e ardeleanul înalt, chipeș, cu fruntea lată, cu privirea oțelită și demnă, o frumuseță marțială. Doi eroi caracteristici. Bravi fi ai neamului nostru.

Mulțimea îi aclamă într'una și nu mai isprăvește să le strângă mâna.

Vine un pluton de oficeri din garda națională a Blajului și fac serviciul de pază pe lângă aparat: toată lumea ar vrea să pună mâna pe această mândră și scumpă solie a României.

Când aparatul e tras mai aproape spre oraș, se prinde mulțimea toată de mâni, intelectuali, dame, domnișoare, săteni

din jur, și aduc vulturul către „Piatra libertății“.

O cale triumfală, cum numai aparatul lui Vlaicu a mai avut. În câteva minute biplanul e lângă „Piatra“ și se lasă în grija santinelelor gărzii naționale.

Aviatorii, în aclamațiile mulțimii, urcă în trăsura gărzii alături de d. căp. Virgil Pop, comandantul Blajului, și trag la castelul mitropolitan.

— Mulămită lui Dumnezeu!

Am văzut și această minune: deacuma suntem liniștiți, România ne poartă grija — zice mulțimea și se împrăstie fericită la ale sale.

A. Melin.

Tată dragă...

Câtă jale-a fost în lume
Tată pe când Tu trăiai...
Să fii mort azi când Ardealul
S'a schimbat din rob în Craiu?!

...Și din patru părți a lumii
Vin și trec cântând eroi...
Ieși să-i vezi pe-o clipă măcar
...Și să plângi și Tu cu noi.

II.

Sub aceleași flamuri sfinte
Mânc-n zori s'or întâlni,
Codrii-n orge or să cânte
Apele vor străluci.

No să-nchine flamurile
Cei înflorați la față
Ci plângând o să se-arunce
Ca să se cuprindă-n brațe...

Ovidiu Hulea.

O noapte de pază.

— De santinela la avionul român. —

Acvila măiastră, care cu îndrăzeala ei fără păreche a șters granița bătrână a Carpaților și ne-a adus solia mult așteptată a fraților din regatul liber, acum își odihnește osteneala drumului pe „Câmpia libertății“, alături de monumentul sfințit de nădej-dile părinților dela '48. Grandioasă tovarășie! Aeroplanul locotenentul Niculescu din armata română, sosit cu proclamația mântuitoare a generalului Prezanu dela statul major, alături de „Piatra libertății“ dela Blaj...

Minunata pasere uriasă stă liniștită, cu aripile neclintite, cu pieptul potolit, ațipită parcă într'un somn dulce, odihnitor. Se știe între frați dulci, frați scumpi, cari i-au admirat cu lacrimi de bucurie virajurile brave peste catedrala istorică a Blajului și sunt mândrii de ea, cum nu se poate scrie... Unde ești Vlaicule, copil-proroc al Ardealului, să-ți vezi visul cu ochii?

*

Sâmbătă seara, după apusul soarelui, înflăcărat și el de fericire, că a văzut aceasta mi-

nune. Intre gardiștii voluntari ai Blajului, tineri clerici cu inimi învăpăiate și alții dintre intelectuali, s-a dat lozinca frumoasă și înțelegătoare, că avionul românesc trebuie să aibă peste noapte o gardă de onoare, care să-i fie de strajă și să-i păzească somnul întremător, ferindu-l de orice eventualitate neliniștitoare, sau atac neprevăzut în turbureala zilelor de acum. Și lozinca s'a făcut faptă: Locot. Aurel Caliani, dela mitraliere, a format un pluton pe sprânceană, a luat comanda, și a dat semnalul de plecare la avion.

Eră ora opt; Blajul se învelise în liniștile nopții și abia mai licăreau câteva lumini pe la ferestre. Sgomotele zilei se potoliseră; nu se mai auzia decât glasul vântului în faldurile drapelului dela garda pieții.

Plutonul înainta pe strada întunecoasă spre „Câmpia libertății;“ pasul gardiștilor sună aspru pe calea înghețată. Oțelul armelor făcea un sgomot eroic: marș falnic în liniștea Blajului, care se gătește de odihnă.

*

În marginea câmpiei pâlpăie flacăra focului de tabără; lumina însângerată rănește întunerecul, smulge sticliri din ghiața Târnavei apropiate și se pierde în golurile văzduhului, până în zidul întunecat al dealurilor Vezii. Aparatul doarme lin; aripile i-se profilează pe pânza nopții ca brațele unei staffi înblâzite... În jur, la trei sute pași, răsună pasul santinelilor de serviciu.

Sosiți în lumina focului, comandantul patrului ia raportul pazii de până aici, apoi ne punem în repaos. Armele încărcate le așezăm deoparte și ne apropiem de căldura înviorătoare. Alături stă gata o mitralieră; țeava scurtă stă pânditoare în întuneric; așteaptă un semn de alarmă ca să-și înceapă cântecul ei dătător de fiori.

Unii din pluton au mâncat vreme îndelungată pâinea amară a fronturilor și lor le pare o petrecere obicinuită această pază nocturnă. Noi, cei noi, suntem foarte impresionați și cercăm să facem o comparație între ceea ce ni e dat nouă să simțim acum și între ceea ce spun camarazii mai bătrâni.

— Hei, camerazi, cine ar fi crezut înainte cu o lună, când păzeam trecătorile pietroase ale Tirolului, că voi păzi astăzi un avion românesc lângă „Piatra libertății“ — spune un vechiu militar.

— Sfinte clipe, fraților, — întărește un tinăr teolog, îmbrăcat militarmente de ieri.

— Scump tezaur păzim noi, — convin cu toții. Cei cu gânduri viclene și mârșave numai

peste trupurile noastre ar putea să-l atingă.

— Așa este! Ura! — sbucnește din piepturile tuturor.

Și, ca din senin, plutonul întreg se trezește fredonând: „Pe-al nostru steag...“ La strofa: „Iar scumpa noastră Românie“ cântarea clocotește ca o furtună — „Etern, etern, va înflori!“ Susurul de vânt noptatec înalță cântarea pe aripile sale și o trece departe, peste Blaj, până către culmile îmbrobodite în neguri.

...În clipele acestea de sfânt elan, de undeva de către Veza, ori poate de mai departe, răsună un pocnet de pușcă; în clipa următoare, sus, peste capetele noastre, fluieră prelung un glonte, trecând în sbor nevăzut spre viile dela stânga... Apoi o salvă de cinci pușcături și iarăși altele...

Fără nici o comandă întreg plutonul de pază e în picioare, oțelul armelor sună scurt și oamenii încunjură într'o clipă avionul, cu ochii în patru. Cinsprezece puști pândesc întunerecul și tot atâtea inimi bat cu putere.

— Să vie orice, numai morți ne dăm!

...Un granat de mână bubue spre podul Târnavei.

Comandantul nostru stă ea stânca, sflederind depărtările cu ochii...

— Să fie preludiul vreunui atac mișelesc? Ori ce?

Răsună iarăși împușcături mai îndepărtate. Se vede, că gardiștii din Veza fac paradă nocturnă. Ori vreun flăcău nebunatic face bravuri naive.

— Nu-i atac, feciori, haideti la foc...

Un legionar, sosit din Veza, ne lămurește: e în pregătire o nuntă și, poate, nuntașii dau salve de sărbătoare.

Apoi liniște. De după deal apare luna: vatră aurită, care se înalță tacticosă peste orizontul înneecat în umbră. Un câine latră răgușit, undeva departe, la vre-o hodaie, pe câmp. Băieții sar în jurul focului, desmormându-și picioarele. Apoi glume vesele de tabără și schimbul vedetelor, cu reglementările instrucției date.

La ora 12 un puternic strigăt al vedetei Nr. 1. Clocote valea întreagă.

— Stai! Cine-i?

Arma sentineli alunecă repede pe „gata“; degetul ține trăgaciul și răsună alt strigăt:

— Strigarea?

— Blaj!

— Semnalul?

— Tun!

— Bine-e-e! Pas!

E patrula Nr. 2, dela comanda gărzii. — Raport scurt, toate

în ordine, patrula pleacă, mulțumită, spre oras.

Liniște iarăși. Luna e sus, deasupra noastră, presară cu argint mărunț câmpia, Blajul adormit și pădurile de pe culmi. Un cocos cântă răgușit, apoi alții și alții. Băieții își răsucesc domol câte-o țigaretă și privesc visători în zarea focului.

Avionul scump doarme înainte liniștit, în siguranță deplină.

Legionarul Sandu.

Informațiuni.

Aviz!

Domnii și instituturile cărora li-s'a trimis mai multe exemplare din „Unirea“ primesc o reducere de 20%.

Rugăm să ne avizeze dacă: doresc să le trimitem același număr de exemplare.

Abonamentul până la sfârșitul anului pentru abonentii vechi cor. 5, pentru cei noi cor. 10. Un număr costează 20 fleri.

Abonamentele să se trimită numai pe adresa: Nicolae Negruțiu, profesor Blaj.

Administrația.

* **Limba română restabilită în liceul din Bîș.** Primiți următoarea depeșă înveselitoare:

Episcopul Demetriu Radu a restabilit în liceul din Bîș ca limbă de propunere limba română, care de 30 ani a fost suprimată.

* **Ucigașii moștenitorului de tron Francisc Ferdinand** — cari au mai rămas în vicață — cum se anunță din Zagreb, vor fi eliberați.

* **Satele noastre.** În Doștat s'a înființat Garda națională română, constatătoare din 38 gardiști. Slujba de pază o fac câte 8 gardiști la zi. Comuna e împărțită în raionul militar al Roșiei de Secaș.

* **S'a fost vestit,** că în comuna Băgău ar fi turburări și nerânduiești. Această știre a lansat-o Consiliul național maghiar din Aiud. Avem informațiuni directe și autentice, că în Băgău e liniște și ordine.

* **Târgul de țară al Blajului,** obișnuit în 6 Decembrie st. n., de data aceasta nu se va ține.

Consiliul Național Român.

* **Aeroplanul român** a plecat îndărăt, la Bacău, Duminică, în 24 Nov. n., la orele 11 a. m. în fața unui public imens din Blaj și jur. Damele și domnișoarele blăjene au încărcat pe aviatori cu admirabile buchete de crisanteme. La plecare mulțimea a intonat cu mult elan imnurile naționale. Aviatorii ne-au zis cu drag „La revedere!“ apoi, după un foarte îndrăzneț viraj, avionul s'a pierdut în marginea zării spre răsărit...

* **S'a pierdut** ieri, Duminică, înainte de amiază, pe Câmpul Libertății, în drumul spre piață un guler de boia negru. Acel ce-l va afla, să-l ducă la Librărie (dl V. Suciuc) și va primi o remunerație.

* **Republică săcuiască.** Săcuii în 28 l. c. o să proclame de republică părțile locuite de ei. Desperate încercări de mântuire a elementului unguresc din Ardeal!

* **Trupele românești** înaintează tot mai adânc înțară. Dinspre Bucovina au ajuns până la Csikszentgyörgy. Au intrat și pela Orșova. Sunt aproape de Caransebeș.

* **Kaiserul Wilhelm,** după informațiile foilor engleze, a'abzis încă de tronul Germaniei. E încă tot împărat. Ba nu e eschis, ca să cerce să se reîntoarcă în Germania.

A murit un tribun.

† **Teodor Maior,** proprietar și fruntaș din comuna Tâmpăhaza, a repausat în vârstă de 89 ani.

Repausatul e tatăl dlui Ioan Maior, provizor dominal, și a fost, pe vremuri, în 1848, **tribun în lagărul lui Iancu.** A luat parte la luptele de atunci și cu ocazia incendierii Aiudului, a fost rănit grav.

Dintre 5 frați singur el a rămas la economie, iar ceilalți au urmat cariere intelectuale.

Povestea frumoasă amintiri despre vremile din 1848, îndeosebi despre Iancu.

A trăit în Tâmpăhaza, ca proprietar fruntaș, decenii de-arândul a fost primar, curator etc. A fost un român de inimă și amintia până în clipele din urmă, că nu mai are decât o dorință: să vadă venirea **căldreților români!**...

Odihnească în pace!

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruțiu.